

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztőknek, anyagiak a laptulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyiltér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr.

A hirdetések Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomtatás és a szerkesztőnél fogadtatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A munkáskérdés nálunk.

Nálunk ugyan a munkáskérdés egészen más alakban jelentkezik, mint a gyárvidékeken; itt ugyanis nem a munka, hanem a munkás-keresőknek fájhat a feje. De azért most, mikor Európa összes munkásai egy munkanap elvesztésével vélek segíteni nélkülözéseiken, mi is időszzerűnek tartjuk e témát a magunk szempontjából megbeszélni.

Nekünk is van hasonló munkás-kérdésünk. Vagy nem munkáskérdés-e a maga nemében az is, midőn az egyik vagy másik társadalmi osztály, hogy a saját érdekét minden más érdek fölé emelje, összebeszél s mint egy ember lép föl kivánságaival?

Egyszer a pénzintézetek beszélnek össze s megállapítják a minimális kamatlatát. Mászor a kereskedők értekeznek s kizárják a konkurenciát, az ő virágzásuk alapfeltételét, egyik vagy másik cikk, pl. cukor eladásánál. Majd ismét az állami vagy törvényhatósági tisztviselők egyik vagy másik kara lép föl fizetésének fölemelése érdekében. Imitt-amott az iparosok beszélnek össze és egyértelműleg fölemelik némely fogyasztási cikknek az árát. Legutóbb a fővárosi pékek jutottak arra a gondolatra, hogy nem elég a zsemlyét fokozatosan kisebbiteni, hanem szükséges már annak árát is ötven perccel megemelni. Taval még hasonló buza-árak mellett hét, sőt nyolc süteményt tudtak adni egy hatosért és mégis minden évben nőtt egy-egy emeletet a palotájuk; az idén már ilyen rendkívüli eszközökhöz utalja őket a soha jól lakni nem tudó kapzsiság.

A pékekről részletesebben fejtegetett példa a többiekre nézve is többé-kevésbé ráillik; mert hiszen tulajdonképpen mindnyájuknak mondókája a zsemlyénél kezdődik és kalandozásaiból ahhoz tér vissza. Mindegyik osztály azt hiszi, hogy csak az ő érdeke létezhet és hogy azt a többiek rovására előtérbe helyezheti. Azzal nem törődik, hogy amit egynek adunk, azt egy másiktól el kell venni. A hivatalnok, midőn fizetésjavítást sürget, nem törődik azzal, hogy a fizető nép már is sokallja terheit, tehát szabadkozni azoknak fokozása előtt. Sőt azzal se törődnek a saját önösségük hizlalásába belevakultak, hogy minden vásár kétón áll: a termelő és fogyasztó és hogy a mások érdekeinek rovására erőszakkal terjeszkedő haszonlesés nagyon könnyen provokálhat olyan védelmi intézkedéseket, amelyek aztán éppen az ellenkező eredményeket szülik. Például a mi belső léreink és más érleli cikk kereskedőnk, midőn egyik-másik fogyasztási áruban közösen árat emelnek: azt hiszik, hogy már most a publikumnak nincs hová lennie, az kénytelen az ő megszabott árakat némán fizetni vagy éhen meghalni. Nem gondolják meg, hogy az ilyen zsebtildőzés a legalkalmasabb eszmeteljesztő készülék és nagyon könnyen megteremtheti reakció gyanánt a tisztviselők fogyasztási egyletét. És mit gondolnak az illető urak: vajjon hová jutnának ők, ha az itteni számos hivatalnoki család azt kezdené tenni, amit más hasonló városokban, Ujvidéken, Szegeden, Temesvárott, Pécsen, már régóta tesz, hogy t. i. beszerzési áron szállít a saját tagjainak mindenféle fogyasztási cikkeket.

Ne gondolja tehát a piaci rendőrség, hogy akkor védi helyesen az élelmiszer-kereskedők érdekeit, midőn a piacot minden korlát nélkül hagyja s az odautalt helybeli, zsebből élő családokat a kofák és vidéki kereskedők versenyének kiteszi. Az ilyen apró tüszúrárok kifárasztják a türelmet s egyre keresettebbé teszik azt az embert, aki az eladók dacsövetségével szemben a vevők szövetségének élére áll.

Világos ezen körülményekből, hogy a forgalomnak, vagyis adás-vételnek erőszakos szabályozása, mint minden természetellenes merénylet, előbb-utóbb megboszulja magát. Be kell látni, hogy mindennek az értéke relatív, mert azt a kereslet és kínálat közti önkényt kifejlődő viszony szabályozza. Például némely holdsugár-nyalagató poéta, aki itthon túlboldog lenne, ha észrevennék,

hasonló talentummal és ügyességgel az indiánusok között talán féltesten számban menne.

Arról tehát, hogy a munkások — akár fejvel, akár kézzel dolgozók — egyoldalulag szabják meg követeléseiket és előnyöket csikarjanak ki vizontszolgálatok nélkül: arról annál kevésbé lehet szó, minél bizonyosabb az a tény, hogy a munkaadók egyszerre a viszonyokat meg nem változtathatják, tehát fele munkáért dupla fizetést nem adhatnak. Hiszen a munkásnak be kell látnia, hogy fölköveteléseivel utóbb megbuktatja munkaadóját és egy bőftökért leöli a saját fejsz tehenét.

Viszont be kell látni a munkaadóknak is, hogy Európában rabszolgákat tartani nem lehet, hogy a munkás nem pária, hanem az a hasznos közeg, amely a tökélet szerzi és gyarapítja; amely életét emészt fel szerény kereseteért s amelyben az okos munkaadó nem ellenségét, hanem barátját kell, hogy becsülje.

Ha a munkás gazdájában, a gazda pedig munkásában kölcsönösen jötevőjét látna és tisztelné, és egyik a másikért minden tőle telhetőt megtenne: akkor az ugynevezett munkáskérdések, melyek rendszeres boltfeltörésekben sülnék el, nem is kerülhetnének napirendre.

Legyen a gazda méltányos, a munkás becsületű és az érdekek nemcsak nem ütköznek össze, hanem inkább kiegyenlítik egymást.

Városi közgyűlés.

Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága 1890. évi április hó 30-án délelőtt 10 órakor, a város-háza nagytermében, ömeltóság Sándor Béla főispán ur elnöke alatt rendes közgyűlést tartott.

A közgyűlés tárgyai a következők voltak:
 Polgármesteri havi jelentés. Tudomásul vétetik. A nagyérdékű jelentés így szól:

Méltóságos főispán ur!
 Tekintetes törvényhatósági bizottság!

A közügyek április havi állásáról van szerencsém jelentésemet a következőkben előterjeszteni:

I. A városi iktatóba beérkezett április hó folyamán 895 ügydarab, hátralékban volt 914, elintézendő volt tehát összesen 1809, melyből 1237 elintéztetvén, hátralékban maradt 572.

II. A rendőrkapitányságnál befolyt április hóban 561 ügydarab, melyből 524 elintéztetvén, hátralékban maradt 37. A közbiztonság állapota egy kisebb birkalopáson kívül kifogástalan volt, tüzeset egy fordult elő, eltoloncoltatott 4, áttoloncoltatott 10 egység.

III. A községi bíróságnál az e hó folyamán beérkezett 312 ügydarab mind elintéztetvén, hátralék nincs.

IV. A közegészségügy terén említésre méltó mozzanat nem merült fel; az egészségi állapot, viszonyítva az évszakhoz, eléggé kedvezőnek mondható, a kanyaró csakis szórványosan, járványszerű jelleg nélkül lépett fel.

V. Befolyt április hóban:

Községi pótdobban 2284 frt 06 kr.
 Községi közmunkában 10 frt 02 kr.
 Birtokváltozási illetékből 933 frt 33 kr.

VI. Zombor sz. kir. város területén a fősorozás folyó hó 8., 9. és 10. napján megtartván, ez alkalommal besorozott: az I. korosztályból tetleges szolgálatba 49, póttartalékba 4; a II. korosztályból tetleges szolgálatba 1; a III. korosztályból tetleges szolgálatba 8, póttartalékba 3. Összesen a tetleges szolgálatba 58, a póttartalékba 7.

VII. Az italmérsi jog megváltása iránt kötött egyezség a nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszter által helybenhagyván, a Zombor sz. kir. városnak járó kártalanítási összeg 640,825 frt 25 krban állapított meg.

VIII. A közigazgatás terén létesítendő pótmunkálatok iránt hozott határozatunk helybenhagyván, annak foganatosítása iránt a városi mérnök utasított.

IX. A városi hivatalos helyiségek átalakítása megkezdetvén, azok május hó 1-én a bolti helyiségek megürülte esetén egész terjedelmükben fognak foganatosítani.

X. A sikarai vendéglő építési munkálatai befejezésük közeldnek és kedvező időjárás esetén pár nap múlva az épület használatba lesz vehető.

Egyéb fontosabb esemény e hó folyamán fel nem merült, javaslatom oda terjed, miszerint ezen jelentésemet tudomásul venni méltóztatassék.

Beltügyi miniszteri leirat a birtokváltozási díjakról alkotott szabályrendelet jóváhagyása tárgyában. A szabályrendelet jóváhagyatás s meghirdetése elrendeltetik.

Vallás- és közoktatásügyi miniszteri leirat a Falcione Gyula-féle alapítvány ösztöndíjának adományozása iránt hozott közgyűlési határozat jóváhagyása tárgyában. Tudomásul vétetik.

Honvédelmi miniszteri leirat a városi középkereskedelmi iskolának az egyévi önkéntesség kedvezménye tekintetében a főgymnaziumokkal való egyenjogósítása iránt. Örvendetes tudomásul vétetik.

Kereskedelemügyi miniszteri leirat a közutakról és vámokról szóló 1890. évi I. t. c. életbeléptetése tárgyában. A végrehajtással a polgármester megbízatik.

Gróf Andrássy Gyuláné köszönetnyilvánító levele a város közönségének részvételtára. Tudomásul vétetik. Az üresedésben levő tanácsnoki állásnak választás utján való betöltése. Egyhangulag Gyurisits György ügyvédjelölt választatik meg.

A városi háztartás mult évi zárszámadása. Tudomásul vétetik.

A kövezési alap mult évi zárszámadása. Tudomásul vétetik.

Az árwapénztár 1889. évi megvizsgált számadásai. A számadás tudomásul vétetik és a fölmentvény a számadóknak megadatik.

A nyugdíj-, szegény-, kórház-alapok mult évi zárszámadásai. Tudomásul vétetik.

A Falcione Gyula-féle ösztöndíjalap és a város kezelése alatt levő egyéb alapítványok mult évi zárszámadásai. Tudomásul vétetik.

Polgármesteri előterjesztés a városi italmérsi jog megváltása folytán szükségessé vált pótköltségvetés tárgyában. A regálé váltásdíja 640,825 frt, ennek várható kamatja 28,824 frt 75 kr, ennélfogva a szükséges 37,600 frtig hiányzó 8786 frt 25 kr fogyasztási adópótlék utján kell, hogy fedeztessék.

A városi közigazgatási bizottság megkeresése a középkereskedelmi iskola tanári fizetéseinek és tandíjainak emelése iránt. Az igazgatónak 1200 frt, a tanároknak 900 frt fizetés, 200 frt lakbér és ötéves pótlék 1891. évi január 1-től kezdve megszavaztatik. Egyben utasítatik a taács, hogy nézzen alkalmas állandó helyiség után.

A jövő szini évadra meghirdetett pályázat eredménye. Kiadatik Egy Kálmán szinigazgatónak az 18^{90/91}. évi szonra.

Polgármesteri előterjesztés a hivatalos helyiségek átalakítása tárgyában. A jelentés elfogadtatik azon módosítással, hogy a levéltára vonatkozólag a legközelebbi közgyűlésen jelentés tétessék, vajjon nem indokolt-e a felszólaló Szilávy levéltárnoknaga aggodalma, a földszintre helyezésből eredhető biztonsági kérdések iránt? E bizottság tagjai: dr. Csibás Benő elnök, Buda József, Barthal József, Dömötör Pál, Kozma László, dr. Grüner Samu, Gergurov Milán, Szilávy Ferenc.

Polgármesteri előterjesztés a gyalogsági laktanya és Bezerédi-féle telek között elterülő 658 [] öl földterületnek az utcai vonal szabályozása céljából leendő megvétele iránt. [] ölenként 80 krajcárjával megvétetik.

Messzinger József kérvénye a kórház és szegény-menházi élelmezési szerződés Körpel Armin társvallalkozótól részének átruházása iránt. Átruházatik.

A közigazgatási bizottság bejelentése az üllérsől igazolatlanul elmaradt tagok iránt. Tudomásul vétetik.

Csongrádvármegye közönségének átirata a vármegyei autonómia fenntartása érdekében a képviselőházhoz intézett feliratának pártolása iránt. Tudomásul vétetik.

Csanádvármegye közönségének átirata a közigazgatási tisztviselők választásának fenntartása érdekében a képviselőházhoz intézett felirat pártolása iránt. Tudomásul vétetik.

Dr. Falcione Nándor városi tanácsnok kérvénye 4 heti, és Dekker Pál 3 heti szabadságidő megadása iránt. Megadatnak.

Hirek.

Patriárka-választás. (Sürgöny.) Karlóca, május 1. d. u. 2 ó. 5 p. Brankovits György, temesvári püspök, zentai nagynevű földink, óriási lelkesedés között görög keleti patriárkának választatott 41 szóval Zsvikovits 11 szavazata ellenében. A Branik-pártiak nem szavaztak.

Ujvidék, május 1. d. u. 3 óra. A szavazás lezárta volt Brankovits György temesvári püspöknek 38 szavazata, Zsvikovits Teofán károlyvárosi püspöknek 11 és Sztjokovits Arzén budai püspöknek 3 szavazata. Mihelyt az eredmény konstaltatott, a három Sztjokovits-párti átmert Brankovits pártjára s így Brankovits György a görög keleti egyház patriárkájává nagy szótöbbséggel megválasztottnak jelentetett ki. Legfelsőbb megerősítése minden kétségen felül biztos. (Ezen választás minden bácskai nem szerbet is méltó örömmel tölt el, köztük első sorban Zentán, mint szülővárosában, azután Zomborban, mint papi működésének főhelyén. De még sokkal igazabb és bensőbb örömet éreznek a patriárka-választás ezen sikere fölött első sorban a bácskai nem szerb hazafiak. Mert nemcsak hírmondások után, hanem hosszu évek tapasztalásából meg vagyunk győződve arról, hogy a szerb egyház kormányára ezuttal egy kipróbált életbölcséségi, gyakorlatiasan gondolkozó s hazafias szellemben nagyra nőtt férfiú kezébe került. Tapintatos erély, a külső formákban is korszerű műveltség, az egyháznak a politikától elkülönítése, vagy jobban mondva:

a politikának az egyházból kiküldetésére, lesznek azok a fő szempontok, melyeket a mintaszerű rendbe hozott temesi egyházmegyéből a magyar korona alá tartozó összes szerbek főpapi trónjára magával viszen. Sikereinek fényéből büszkén tulajdonít magának az ő mindig kedvelt Zomborja is egy sugarat s meg van győződve, hogy eredményteljes kormányzása alatt a magyarországi szerb egyház csupa oly hazafiakat fog nevelni, akik nemcsak vallásuknak és nemzetiségüknek, hanem a magyar állameszmének is díszére, megizmosodására fognak munkálkodni. Ad multos annos!

Személyi hír. Dr. Haynald Lajos kalocsai bimbok-érsék már egészen felépült betegségéből. A napokban Kalocsán 60 teritékű ebédet adott, melyen a főkapitány, a jezsuita rendház több tagja s a város értelmiségének több tagja vett részt. A háziur tisztét Majoros püspök vállalta el, de azért a vendégeket maga az érsék fogadta és szokott leereszkedésével nagyon élvezetessé tette vendégei számára azt a pár órát, melyet házában töltöttek.

Személyi hír. Lovag Fehér Ipoly kir. tanácsos, a szegedi tankertelt főigazgatója, a helybeli főgimnázium megvizsgálása végett ma, pénteken, a délutáni vonattal ideérkezett.

Kinevezés. Ófelsége a király dr. Vadas Kálmán zomborvárosi tisztii főorvost, II-od osztályú honvédezerorvost a tartalékban, I. osztályú ezredorvossá nevezte ki.

Királyi kitüntetés. Ófelsége dr. Szűsz Ignác újvidéki főbírójának a lelkészet és tanügy terén szerzett érdemei elismeréséül a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

Előléptetések a cs. és kir. 86. számú gyalogezredben. Alezredessé: báró Auencfelsi Billek-August István 78-ik gyalogezredbeli őrnagy. Ornagygyá: Wiesbrunn Kieseletter Vilmos 86. gyalogezredbeli százados az 52. gyalogezredhez. I. oszt. százados: Trbljanic Márk ezredbeli II. oszt. százados. II. oszt. százados: Dobric Lyubomir, Matzinger Ferenc ezredbeli főhadnagyok az 5. számú gyalogezredhez. Főhadnagygyá: Sibalszky Sándor, Landau Gyula, szent-péteri Horváth Kálmán, Waltner Róbert, Weigl Károly hadnagyok. Hadnagygyá: Lang József, dinnyeberki Bozó Pál, Bothe Ágoston, März Mór hadapród-tiszteltettek.

Előléptetések a cs. és kir. 6. számú gyalogezredben. II. oszt. százados: Pollak Mihály ezredbeli főhadnagy az ezredben, Vitanovic György ezredbeli főhadnagy a 78. gyalogezredhez. Főhadnagygyá: Brmbolic György, Fambri Gábor ezredbeli hadnagyok. Hadnagygyá: Erla Ernő, Thalner Rezső, Babic Emil ezredbeli hadapród-tiszteltettek.

Előléptetések a honvédségnél. Ófelsége a király f. évi április hó 26-án Schönbrunnban kelt legfelső elhatározásával a szabaddai 6-ik számú honvéd gyalogezredben kinevezte: a) a tetteles állományban II. osztályú századosokká Ghirithy Mihály (Zombor) és Kolonics János (Szabadka) főhadnagyokat; b) a tartalékban főhadnagyokká Kiss Pál, Bieber Gyula és Olsavszky Lajos tartalékos hadnagyokat; és c) a kezelőtisztek tetteles állományában I. oszt. százados-kezelőtisztté Lányi Bélát, II. oszt. százados-kezelőtisztté Lányi Gyulát. — Szokolai Boxichevich Lajos, az újvidéki zászlóalj egykori parancsnoka, a 23. számú honvéd gyalogezredben ezredes lett, gleichervieseni báró Bibra Frigyes alezredes, egykor a zombori zászlóalj, most a 20. honvéd gyalogezred kedvelt parancsnoka pedig, eddigi rangfokozatában való meghagyás mellett, ezredesi illetményeket kap.

Kinevezés. Ófelsége a király borsodi Latinovits Károly cs. és kir. tartalékos hadnagyot tartalékos állományú főhadnaggyá nevezte ki.

Előléptetés. Szebold Károly a zombori kir. építészeti hivatalnál III. oszt. mérnökké léptetett el.

Pályázat. Zombor sz. kir. város polgármestere mint Stein Johanna (Hami) féle kiházasítási alapítvány bizottságának elnöke részéről a fenti alapítvány jövedelméből egy 200 ftos kiházasítási segélyre ezennel pályázatot hirdetett. Fenti segélyre kizárólag izraelita vallású, erkölcsi tekintetben kifogástalan, jegyben járó zombori hajadonok pályázhatnak. A pályázati kérvények alulírt polgármesterre címelve bezárólag folyó évi május hó 15-ig nyújthatók be. Zomborban, 1890. április hó 29-én. Dr. Csibás Benő, polgármester.

Alapszabályok megerősítése. A hivatalos lap jelenti, hogy a Jegricska felső lecsapoló társulat alapszabályait a földmívelési miniszter 19,624. sz. a. megerősítette.

Vásár. Az apatini tavaszi vásár az idén f. május hó 11. és 12-én fog megtartani.

Eljegyzés. Tessényi Flóra kisasszonyt, Gräff Nikáz, megyei altanfelügyelő kedves és bájos leányát, eljegyezte Vig Géza titeli kir. járásbírósi végrehajtó.

A szerencse torlódása. Alig egy hete jelentettük, hogy a zombori m. kir. pénzügyigazgatóság Breinich Ignác szegszárdi VI. oszt. adóosztály zombori m. kir. adóhivatalhoz IV. osztályú adóosztályt nevezte ki. Most ismét azt olvassuk a hivatalos lapban, hogy ugyancsak Breinichot a temesvári pénzügyigazgatóság is kinevezte ugyanoda IV. osztályú adóosztályt. Ime tehát nemcsak a baj nem jár egyedül, hanem a szerencse se!

Jóváhagyás. A m. kir. belügyminiszter a kulai sport-egylet alapszabályait 26,624. sz. a. jóváhagyta.

Központi választmányi ülés. Az országgyűlési képviselőválasztók 1891. évből érvényes bírándó névjegyzékének kiigazítása céljából szükséges intézkedések elrendelése tekintetéből Bács-Bodrogh vármegye központi választmányja f. évi május hó 3-án, szombaton, délután 3 órakor ülést fog tartani.

A „pokol” új urai. A helybeli „Pokol” nevű vendéglő és hó 1-ével Agárdy és Butkovits jönevű vendéglősök vették ki.

Köszönet. Tuczakovics József ur a zombori állami főgimnázium természetrajzi muzeuma számára ritka szép nemes köcsögöt küldött. Fogadja ezért az intézet hálás köszönetét.

Ritkaság. Határunkban a legöregebb és legerőtelmesebb gazdák tanúsága szerint 1866 óta nem volt rá eset, hogy a rozs és árpa már április végéig kalászt hánnyon. Ezen ritka jelenséget szemlélhetni most mindenfelé. Vajha ne legyen olyan vége, mint az 1866-iki „gabonában szűk, vérontásban bő” esztendő hozta magával.

Hivatalvizsgálat. Petheó János, temesvári kir. postaigazgató, a múlt napokban itt járt a kir. postahivatal megvizsgálása végett s azt a legpéldásabb rendben találta. Az igazgató ur megígérte, hogy a mostani adóhivatal, mely végleges postaépülettel van kiszemelve, e rendeltetése céljából át fog alakítani oly formán, hogy a közönség egy váróteremből az összes közlekedési agendákat kényelmesen elvégezhesse.

Hirdetmény. Zombor szab. kir. város állandó választmánya részéről közhírré tétetik, miszerint a városi javadalmak és a fogyasztási adóberlet 1889. évi számadásai a gazdasági és pénzügyi bizottság, valamint az állandó választmány javaslataival a mai naptól számított 15 napon át, dr. Gertinger Pál aljegyző hivatalos helyiségében közszemlére kitétetvén, ott a hivatalos órák alatt betekinthető és ellene észrevételek ugyanezen idő alatt a városi tanácshoz címelve benyújthatók. Zombor sz. kir. város állandó választmányának 1890. évi április hó 29-én tartott üléséből. Sándor Béla s. k. főispán, mint az állandó választmány elnöke.

Iparosainknak tudomásul. A zombori ált. ipartestület hivatalos helyiségét, mely eddig Falcione Antal ur házában volt f. évi május hó 1-től saját házába (szivaci uton a lóvásártéren) tette át.

A tyúk is kikaparja. A zentai közlegető felosztása annak idején olyanformán esett meg, hogy egy óriás bünyűg keletkezett a dologból, a mely ügynek az elbírálására az igazságügyminiszter a nagy-kikindai törvényszéket delegált. Ebben a bünyűgben a vádlathóság képviselője, Dus Sándor, a napokban terjesztette a bíróság elé vádiratát, melyben azt indítványozza, hogy: Baky Gedeon volt szabaddai törvényszéki bíró megvesztegetés bűntette miatt, Wagner Nándor mérnököt 16 rendbeli megvesztegetés, valamint hivatalos hatalommal való visszaélés miatt, Boros István magánokirat-hamisítás miatt, Pap János, Zettin Ignácot, Zsarkó Józsefet, Hevér Ferencet és Keceli Mészáros Mátyást közokirat-hamisítás miatt helyezze vád alá a törvényszék. A nagy-kikindai törvényszék e monstre bünyűgben a napokban határoz.

Öngyilkossági kísérlet. Lakatos Ferenc, helybeli kolompár-cigány szerdán este, afeletti bujában, hogy felesége hűtlentül elhagyta, belengrott a Ferencsatornába. A parton fát rakosgató bezdániak azonban laddal utána evetkeztek s kimentették. A szegény ember, midőn partra vonszolták, rimankodni kezdett hogy hagyják meghalni, megunta az életet. Alig engedték el, újra belevetette magát a csatornába. Erre ismét kimentették s összekötözve, kocsin beszállították a rendőrséghoz.

Áldomás. A zombori m. kir. pénzügyigazgatóság fogalmazó szakmunkásainak tíz előléptetett tisztviselője, fogalmazó-szabekbeli tisztviselőitársait tegnap este az Elefánt-szállóban megvendégelte. Az áldomásban hölgyek is vettek részt s a körülbelül 60 főből álló társaság a legjobb hangulatban töltötte el az estét.

Eltunt. Buchwald Sándor m. hó 18-án a szülői háztól eltávozott, s azon időtől holtte ismeretlen. Fel-találás esetén ide kiserendő. Személyleírása: Születési helye Baja, 11 éves, termete alacsony, sovány, arca hosszú, haja barna, szeme barna, szemöldöke barna, orra rendes, szája szabályos, kül. ism. jeli: kicsit seplős és fogai elől nagyok, ruházata sárgás-barna kabát, nadrág, kecskes csizma, papucs és szürke puha kalap. Bajai rkapatnyás.

A Sikarabó. A városi vígadó épülete közlekedés teljes befejezéséhez. Van benne a közönség számára egy 10:6 méter arányú tánc terem. Azonfelül az egész épület előtt másfél öl széles korridor. Az épület egy szépen kiépített pázsíttérre néz és kultivált szunt ad a haragos zöldjével imponáló szép ligetnek. — Midőn e sorokat írjuk, hozzák a következő levelet: „Hát a kanálisshoz, egyetlen fűrdőhelyünkhez vezető ösvényt, mikor fogják már a négy lábú állatokkal való közönségtől és azoknak hulladékaitól elkülöníteni? Nem szólnék semmit, ha nem jarna arra tavasztól őszig az egész város közönsége a legnagyobb irtól a legszegényebb horgászóig, vagy ha nem volna az út a város-tól a kanálisig 2—3 lánca szeles. Csak a nyári utat kellene balra áthelyezni és jobbra a meglévő palánkok mellett gyalogösvényt rendezni és a legjárta nyári utat hirdethetné, hogy nemcsak a belvárosban, hanem a forgalmas helyeken mindenütt ugyanaz a jöltevő kéz működik.”

A kisebb fizetésű hivatalnokok járandóságainak biztosítása szempontjából figyelemreméltó rendeletet intézett a pénzügyminiszter legközelebb az összes pénzügyi hatóságokhoz. Előfordulván ugyanis annak esete, hogy a nyolcszáz ftot meg nem haladó fizetésű hivatalnokok járandóságaira bírói letiltás jegyzetével elő módon, hogy a levonás akkor eszközöltessek, ha az illető magasabb fizetéssel egybekötött állást nyer, a pénzügyminiszter ezen eljárást a törvénybe (1881. LX. §.) ütközések nyilvánítja s elrendeli, hogy a midőn nyolcszáz forintnál kisebb javadalmazású tisztviselő járandóságainak egy harmadára rendeltek el végrehajtás, illetőleg adatik ki letiltási rendelvény, a foganatosítás végett megkeresett pénzügyi hatóságok ne vegyék azt előjegyzésbe azon bekövetkező esetösség, a mikor a végrehajtást szenvedő magasabb fizetésbe jut, hanem küldjék vissza a végzést mint alap hiányában foganatosíthatatlant az illető bíróságnak.

Gyászír. Fajdalomtól megtört szívvel tudatjuk rokonaink, barátaink- és ismerőseinkkel, hogy Metz Mihály f. évi április hó 30-án, életének 49-ik évében, rövid szenvedés után elhunyt. A jobblétre költözöttnek földi maradványai május hó 2-án, pénteken, d. u. 4 órakor fogtak a Szt.-Rókus sírkertben örök nyugalomra helyezni. Az engesztelő szent mise-áldozat pedig május hó 6-án reggeli 9 órakor fog a rím. kath. szentgyházban a Mindenek Urának bemutatni. Zombor, 1890. évi április hó 30-án. Béke porairai! Az elhunytat siratják: Metz-Platzer Paulina, neje. Mihály, Mariska, Etel, Ilonka és Jozsa, gyermekei. Középesi-Metz Mária, Metz Antal, testvérei. Középesi János, Platzer János, sógorai.

Ó-becsei hírek. Az „ó-becsei kerekpár egyestület” legutóbb tartott választmányi ülésén többek közt elhatározta, hogy nyári tornahelyiségét a ligetben állítja föl, a hol is hetenkint három napon rendszeres tornagyakorlatokat, lapdázást és tékeztést is fog úzni a kerekpáros sportja mellett. Nagyon kívánatos lenne, hogy értelmiségünk pártfogolná az egyesületet és így szőlván, országosra hangoztatják a testezés felkarolását, nem volna szabad oly közönyös szemekkel nézni

egy ily egylet működését. De másrészt meg az egylet vezetőinek is teljes buzgóságukkal és leleményességükkel kellene a tétlenül nézőket, különösen az ifjúság köréből megnyerni az ügynek. — A polgári lövész-egylet május 4-én, vasárnap, tartja az évi rendes közgyűlését, melyen a tisztújítás fog megejteni. Ez évben a rendesnél valószínűleg látogatottabb lesz a közgyűlés, a választások iránt az érdeklődés nagyobb, mert egyes változtatásokat óhajtanak az egylet tagjai a tisztviselői karban. — Szép jelét adta közönségi képviselőtestületünk nemes gondolkodásának a legutóbbi közgyűlésen, mikor Makó Jánosnak, kiben igen szép rajzolású tehetség lakik, havi 15 frtnyi segélyt szavazott meg, hogy magát tovább képezhesse — s —

Egy híres lóköltő vége. Április hó 25. mindenkor nevezetes nap lesz Ó-Kanizsa és környéke lakosságának, mert e napon szabadult meg a lóköltők diszpédányától, Fátyol Imrétől. Ó fátlyosága jó maga és társaival messze-messze vidékre el-eláradt s a nem eléggé őrzött lovat, falka juhnyáját stb. elragadozta. Hogy hányszor és hány helyről emelt el egyetmást, hogy mennyiszor volt csendörök körmei között sült a járás-bírószág börtönében, annak leírása hasábkora terjedne, egyszerűen úgy lehet kifejezni: számtalan-szor... A többek között, mint nevezetesen megemlítem, hogy egy alkalommal Tóth József tetőhegyesi tanító hízott kocájának eltávolítására célzott törekvése kibővített derekasan megsőreztetett, ezt azonban semmibe se vette s folytatta tovább mint jóraváló juhász az értékátvitelnökség törvény által meg nem engedett mesterségét... A napokban a zentai határból eltűnt 3 drb juh, s hogy hogyan nem a zentai csendőrség két közege pénteken este őt vette szemügyre s tetőhegyesi házában valamint falkájánál kutatást akart foganatosítani. Fátyol, mint kinek mindenkor a legjobb rendben állott volna a szénája s mintha soha sem tévesztette volna össze az enyém és tied közti különbséget, a legerélyesebben tiltakozott eme becsületében gázoló merénylet ellen s a buzgó csendőroket durva szitkokkal illetvén, fenyegetőzött ha el nem távoznak lakásáról. A csendörök persze hogy meg nem retiráltak s behatolni igyekeztek a lakásba. Fátyol erre az egyik csendört galléron ragadta, ruháját leszakította s a szolgálati fegyvert kezéből kiesaverni igyekezett; mire az hátralejtett s a merénylőt hasba lötte. A golyó Fátyolon keresztül batolt, melynek következtében 1 óra múlva meghalt. Az esetről értesített csendőrhatszág 26-án a helyszínen megjelenve, a tényállás felvétele alkalmával a csendörök eljárását teljesen szabályszerűnek találta. Mint a villám terjedt el a hír s a környékről százan meg szának mentek a véres tett színhelyére, hogy a póruljárt főtást megszemléljék s meggyőződjenek a hallottak valóságáról. A hír igaznak bizonyulván, lón könyvezés és sírás — megeredtek a részvét könnyei a jóra való ember balesete felett — most az egyszer azonban örömkönnyekek hullatott mindenki a javíthatlan bűnös elpusztulásán, ki annyira megeremegtette a birtokosok tömegét. Most már még nyugodtabban alhatnak a békés polgárok, mintha csak a tűznek igen hathatós ellenszere találtatott volna fel... Nevezetes dolog, hogy az emberelő csendör ily módon már 6—7. embert lövi le.

A törvényszékek és járásbírószágok székhelyei. Szilágyi Dezso igazságügyminiszter a képviselőházban a napokban nyújtotta be a törvényjavaslatot, melyet most szöszszerinti szövegében közölünk: 1. §. A kir. törvényszékeknek jelenlegi székhelyei csak törvényen változtathatók meg. 2. §. A kir. járásbírószágok székhelyeit, területeit, ugyszintén a törvényszékek területeit a miniszteriumm rendelettel megváltoztathatja. 3. §. A törvényeknek, rendeleteknek és szabályoknak a jelen törvénnyel ellenkező rendelkezései hatályon kívül helyeztetnek. Különösen hatályukat veszítik: az 1871. XXXII. t. c. 1. §-ának második bekezdése: az 1875. XXXVI. t. c. 1. §-a második bekezdésének azon rendelkezése, mely szerint a törvényszékek székhelyeit és területeit ideiglenesen a miniszteriumm állapítja meg; — és az 1885. III. t. c. 1. §-a. 4. §. Jelen törvény végrehajtásával a miniszteriumm, illetőleg az igazságügyminiszter megbizatik.

Egi tinemeny. Bulkeszről írják: F. évi április hó 27-én (vasárnap) hajnal 3/2-kor Bulkesztől éjszakra égi tinemeny volt látható. A tájké kilivilágosodott s egyszerre csak nagy robbanás volt hallható. Akik az égi tinemenyt a befűggyőzött szobában nem is vették észre, a robbanást agyudörgésnek vélték. Némelyek meteor-esésnek mondják az egészet, s ha az, akkor csakis a Bácskában eshetett le. (Ugy látszik Bulkeszen gyakoriak az égi tinemenyek! Rovv.)

Uj zenemű. Vince Zsigmond, fiatal zombori földi, Budapesten Rózsavölgyinél sikerült indulót adott ki, címe — „Ne hadd magad Schlesinger.”

Az ó-becsei polgári magyar dalkör május hó 15-én — áldozó csütörtökön — tartja az évi első alapszabályszerű hangversenyt táncal egybekötve. Tekintve az eddigi érdeklődést, látogatottknak ígérkezik. A hangverseny műsora eléggé változatos, melyek: 1. Kápolna. Zeneje Kreutzertől. Éneklő a férfiak. 2. Szavaltat. Szavaltat Jódal Etelka k. a. 3. Magyar népdalok. Zimaitól. Éneklő a vegyeskar. 4. Köny és mosoly. Szentimriai Elemértől. Éneklők: Barna Gizella, Deinger Piroksa, Beck Antónia és Drahotá Jozefa kisasszonyok. 5. Magyar népdalok. Egressytől. Éneklő a vegyeskar. 6. Szeretem a nőket. Vig monológ. Előadja Obaleczky Gyula. 7. Magyar népdalok. Zeneje Bartalus Istvánól. Éneklő a vegyeskar. 8. Marseilles. Francia nemzeti dal. Éneklő a férfiak.

Baracska, 1890. április 30. Tekintetes szerkesztő ur!

A földmívelési m. kir. miniszterium az ország selyemtenyészési felügyelőségének összeállítását „Magyarország selyemiparának fejlődése” című könyvnek 28-ik lapján és nemkülönbön a „Bácska” című lapnak ez évi április hó 11-én megjelent számában is, Baracska falkolaktérjéért, mintha az nagyfontosságú céljának megfelelőleg nem tartatnék rendben, tévesen, a nagy közönség előtt kimélet nélkül több községgel megrovatják. Ezen alaptalan megrovást, nehogy a helyi iskolásokat és a községet csak hajszályni árnyalattal is bélyegezze, határozottan vissza kell utasítanom és a vizsgálatban a felületes eljárást rosszalnom. Mert a kiküldött vizsgáló — ugylátszik jelentéséből — nem az utakkal táblázott falkolaktérket, hanem ezzel közvetlenül érintkező községi kertem területét, melyet Baracska községek

érdemes elülségeknek vették. Furesa tehát iskolaszéki elnyára mint fáséggel megal e fontos tárgy alatt áll a visszasság, sorban kérdés tette, megelegyén válluzo az iskolaker. Avagy vizst ugyan az iskolón-e a falkol a közjó érdek szerintem az ilképzett testil bajok elintézt miatt a vizsgá bántani. Nagy meret és élénk és hogyan vlt veskedjék meg. Hogy a valóban érdem gának a nagy a következő a vagyis beszéje 1880. évből az 1881. „ 1882. „ 1883. „ 1884. évből 1885. „ 1886. „ 1887. „ 1888. „ 1889. „ 1890. „

idő nem szűt több szgy dar között inge kétezer darab ket az iskolás tésre a közit gyen ajándéko tehát a vizsgá ahol a falkol gyűmölcsfa el 1890-ben 340 már nagy buz ben az iskola tett: csak szán jam rosszakara a falkola rend nem oktatatna a nagy közöns Uraim! igazságtalanság cséretes példák

Gy

A gyntő vagyis alföldi fajokat ajánlot Az ajánló

Csemegé- niai róza alma Sándor cár. F. Téli: Kew-i arany pármén. Szabadkai szon Piaci gyt peppin. Cseli reipenteje. Fehé Téli piros p szersesika.

Csemegé- dogasszony vaj Williams (Vilna vajonca. Bos. Hardempton iz esperes. Korai vajonca. Arenó nök. Téli esper motseja. Harder Piaci gyt Vilmos. Liegel mann vajonca. peren bergamot Aszálásra:

Csemegé- Rivers korai s perdrigon. Köz. Victoria kiraly Sarga uri szilva Piaci gyt Althan ringlyó Washington. Aszálásra: Besztercei szilva

Csemegé- nyéje. Sarga szí óriás. Nagy ger fűszeres. Késieik pogósa. Drogan Lauermann. Kor Aszálásra: ropogós. Donisen Csemegé-gy

érdemes eljárássága és képviselőtestülete a községi szolgáknak veteményszere évenként enged át, vizsgálta. Furesa tehát, hogy a vizsgáló, midőn ezt így találta, az iskolaszéki elnököt nem kereste fel ez ügyben, ki bizonyára mint tájékoztatlannak, a kellő felvilágosítást készséggel megadta volna. De nem is illő eljárás, hogy épen e fontos tárgyban az iskolaszéki elnök, kinek igazgatása alatt áll a faiskola is, mellőztetik, ki, ha hiány vagy visszasság, sőt mulasztás fordulna elő a faiskolában, első sorban meg kellene vizsgálni, mi oka ennek? Ezt vizsgáló nem tette, megelégedvén a kertész, vagy tán más illetéktelen egyén váluhozgatásával, kik majdnem évenként változván, az iskolakert vezetője és igazgatásában avatatlank. Avagy vizsgáló miért nem tudakozódott afelől, hogy ugyan az iskolaszéki gyűléseken, a többi között szóba jön-e a faiskola ügye? Van-e értelmes egyén, ki ezzel a közőj érdekében hasznosan gondol? Ez lett volna szerintem az illemes eljárás egy tanult, egy művelt, szak-képzett testülettel szemben, kivel a netán látszólagos bajok elintéztethettek volna anélkül, hogy valótlanul és a nagyközönség előtt sértőleg meg kellett volna bántani. Vizsgáló a baracska iskolaszék jellem, lelkiismeret és élelnek éberségén gondatlanul ejtett sebet mivel és hogyan véli behagaszteni a nagyközönség előtt? sziveskedjék megmutatni.

Hogy a baracska faiskola nem megrovást, hanem valóban érdemleges díszetért tünnetelő igényelhet magának a nagyközönség előtt, álljanak ennek igazolásul a következő adatok, vizsgáló jobb akaratába ajánlottan, vagyis beszéljenek a tények.

1880. évb. az eladott gyümölcsfákból befolyt 19 frt — kr.	
1881. " " " " " " " " " " " "	20 frt 58 kr.
1882. " " " " " " " " " " " "	45 frt 95 kr.
1883. " " " " " " " " " " " "	52 frt 55 kr.
1884. évb. 198 drb nemesített fából 50 frt 70 kr.	
1885. " " " " " " " " " " " "	62 frt 60 kr.
1886. " " " " " " " " " " " "	71 frt 66 kr.
1887. " " " " " " " " " " " "	39 frt 66 kr.
1888. " " " " " " " " " " " "	21 frt 85 kr.
1889. " " " " " " " " " " " "	18 frt 50 kr.
1890. " " " " " " " " " " " "	18 frt 05 kr.

ide nem számítva az eladás után évenként fenmaradt több száz darabot, melyeket az iskolaszék a szegények között ingyen osztott szét, mi tíz év alatt meghaladja a kétezer darabot. Ide nem számítva az eperfákat, melyeket az iskolaszék adott ki az eljárásság után kiuteltésre a köztakra. Ezekből is évenként igen sokat ingyen ajándékozott el a közlakosok között. Megjegyzem tehát a vizsgáló egyén előtt ószinte tisztelettel azt, hogy ahol a faiskolakertből évenként 2—300 drb nemesített gyümölcst eladatik és elajándékoztatik; 1889-ben 2500, 1890-ben 3400 drb vadonc kiuteltetett és nagyobbbrészt már nagy buzgalommal az iskolás gyermekek jelenlétében az iskolahelyiségben, a helyszínén is benemesített: csak szánandó tájékoztatásból, hogy ne mondjam rosszakaratú tévedésből állítható az, hogy Baracska faiskola rendezetlen, kerti veteményes, és az iskolások nem oktattatnak a fanemesítésre; — tehát nyilvánosan a nagy közönség előtt megrovandó?!

Uraim! ez lelkiismeretlen mélytánytalanság, sőt igazságtalanság. Ezt Baracska nem érdemelte, mert dícséretes példával halad előre a közőj érdekében.

Balassy István.

plébános és iskolaszéki elnök.

Gyümölcstermelésünk.

Tek. szerkesztő ur!

A gyümölcstermelők országos értekezlete a déli, vagyis alföldi zónára általános elterjesztésre az alanti fajokat ajánlotta.

Az ajánlott fajok a következők:

Alma.

Csemege-gyümölcs. Nyári: Astrachani piros. Virgini róza alma. Nyári parmeni. Barack-piros-alma. Őszi: Sándor cár. Petytes arany alma. Fehér pogácsa alma. Téli: Kew-i izletes. Parker peppinje. Baumann reinetteje. Fehér téli calville. Török Bálint. Orleansi reinette. Téli arany parmén. Téli piros pogácsa. Szlavóniai szerszika. Szabadkai szerszika. Elzászi reinette.

Piaci gyümölcs: Virgini róza alma. Nyári tarka peppin. Cseh róza alma. Fehér pogácsa alma. Baumann reinetteje. Fehér téli calville. Török Bálint. Sikulai alma. Téli piros pogácsa. Szlavóniai szerszika. Szabadkai szerszika.

Körte.

Csemege-gyümölcs. Nyári korai és késő őszi: Boldogasszony vajonc. Kis Margit. Hardy vajonca (Gellért). Williams (Vilmos) Rey Leo. Arenberg colmárja. Napoleon vajonca. Bose kobakja. Diel vajonca. Izletes vajonca. Hardempont izletes. Esperine. Nemes Kolmár. Társulati esperes. Korai és késő téli: Luizet vajonca. Berkmann vajonca. Arenberg. Bivort Kelemen. Egri körte. Mas elnök. Téli esperes. Horváth fügekörtéje. Esperen bergamotseja. Hardempont (Ferdinánd koronaörökös).

Piaci gyümölcs: Zöld Magdolna. Kálmán körte. Vilmos. Liegel téli vajonca. Diel vajonca. Millet. Berkmann vajonca. Arenberg. Egri körte. Téli esperes. Esperen bergamotseja.

Aszalásra: Kálmán körte. Kis macskafej.

Szilva:

Csemege-gyümölcs. Korai: Berghold korai szilvája. Rivers korai szilvája. Korai termékeny. Violaszínű korai perdrigon. Középerésűek: Zöld ringló. Althan ringlója. Victoria királyné. Montfort. Tarka perdrigon. Jefferson. Sárga uri szilva. Piros Washington. Kék uri szilva.

Piaci gyümölcs: Korai termékeny. Zöld ringló. Althan ringlója. Victoria királyné. Kék uri szilva. Piros Washington.

Aszalásra: Korai termékeny. Victoria. Spath Anna. Besztercei szilva. Ágeni.

Cseresnye:

Csemege-gyümölcs. Korai: Knight korai cseresnyéje. Sárga sziveseresnye. Középerésűek: Hedelfingeni óriás. Nagy germersdorfi ropogós. Meteli óriás. Dismódi fűszeres. Késciek: Nagy fekete ropogós. Groll tarka ropogós. Drogan sárga ropogós. Nagy hollandi hercegnő. Lauermann. Korkoványi.

Aszalásra: Nagy germersdorfi ropogós. Nagy fekete ropogós. Donisen.

Meggy.

Csemege-gyümölcs. Korai, közép és késő érésű:

Eugénia császárné. Korai Hortensia. Fekete spanyol-meggy. Késői Hortensia. Pándi meggy. Holman hercege. Piaci gyümölcs: Fekete spanyol-meggy. Körösi. Brannani Amarella.

Aszalásra: Brannani Amarella. Fekete spanyol-meggy. Körösi.

Sárga- vagy kajszibarack.

Csemege-gyümölcs: Esperen korai barackja. Ananász. Nancy barack. Moorpark. Nagyszombati.

Piaci gyümölcs: Legjobb magyar. Ambrózia. Nagyszombati.

Aszalásra: Ananász. Musch-Musch.

Őszi barack.

Csemege-gyümölcs. Korai: Amsten. Korai Beatrix. Korai Mignon. Fehér Magdolna. Schmidtberger barackja. Vezérle (magról is mindig ugyanazon fajt adja). Nagy Mignon. Doné szépsége. Korai violaszín kopasz barack. Későbbiek: Vally. Korai bitorbarack. Olga királyné. Késői bitorbarack. Vénus emléje. Stanwick kopasz barack.

Piaci gyümölcs: Fehér Magdolna. Doné szépsége. Olga királyné. Korai Beatrix. Weserle. Mezőkomáromi duránci. Stanwick kopasz barack.

Az itt jegyzett összes fajok egy csemete, mint ojtó- és szemző-gallyakban is hazánk legelső pomologusa, Bereczky Máté által ajánlott Petoavay György nagykürti és Ungváry László ceglédi faiskolájában kaphatók.

Jankovits Emil.

Eugen savoyai herceg három hadjárata Bács-Bodrogh vármegyében.

Közi: Rónay István.

(Folytatás.)

VI.

Eugen herceg újabb anabásisa Zenta felé.

Abban az órában, midőn a herceg Pétervárad alá ért, a törökök hídát vertek a Dunán Kovilnál, azon látszólagos szándékkal, hogy itt átkelvén, Pétervárad ellen induljanak. De ezt vagy eselből tették, vagy pedig ter- vüket az utolsó percben megváltoztatták; mert az átkelés nem történt meg.

Egy szökevény spahi elárulta, hogy a szultán nem Péterváradnak, hanem fölfelé halad, a Tisza jobb partján át akar kelni Szegednél, hogy Temesvár és Erdély felé vigye hadait. Ugyis történt. A szultán szeptember hó 7-én, csakugyan elindult Kovilról. De Eugen herceg sem maradt vesztve, hanem alig egy napi pihenés után, szeptember hó 9-én, sietett a török után; s az nap még elért Goszpodincere.

A császári hadsereg néhány nap alatt, tehát már harmadszor tette meg az utat ezen a kietlen vidéken keresztül. A gyalogság kilenc, a lovasság tizenhárom órai menet után ért a szíregi mocsárhoz, mely időközben annyira kiszáradt, hogy hid nélkül mehetett át rajta a hadsereg. Szeptember hó 11-én, a szultán serege és a török hajóhad már Zentánál volt. A mint már érintettük, a török hadviselés ritkán történt előre megállapított terv szerint; örökint változó ötletek adtak annak más-más irányt. Így volt ez most. A szultán, a helyett, hogy Szegedig ment volna, már Zentánál akart átkelni a Tisza folyón.

VII.

A zentai csata 1697. szeptember hó 11.

Végre felvirradt a nap, a világtörténelmi nevezetességű zentai csata nagy napja.

Eugen herceg 12 hadoszlophoz sietett az ellenség után. Reggel 9 órakor a kiszáradt huszárok egy elfogott basát hoztak elébe. Felőrányira délre Zentától állottak az ellenség által folygújtott proviant ház romjai. Ennek közelében, francia mérnökök által igen ügyesen alkotott, 60 hajón nyugvó, török hid vezetett a Tiszán keresztül. E hidat egy szekérvár és kettős sáncok védtek az innenső parton. A folyó szélessége a hídnál 350 lépés, partja meredek és szakadós. Zenta már az előző napon föl volt gyújtva a törökök által.

A török sereg, Eugen herceg közeledtével épen átmenőben volt a tiszai hídon. A szultán és a lovasság egy része már a tulparton volt. Az egész gyalogság, a tüzérség, s a lovasság hátralevő része harci állást foglalt a sáncok mögött, a zentai oldalon. A hídon sűrű embergomoly hullámzott szakadatlanul.

Délutánra járt az idő. Eugen elérkezettnek látta a döntő pillanatot. Seregét csatarendbe állította; jobbszárnya a Tiszáig ért, a balszárny eleinte kinyult a síkság felé. A császári hadsereg harci rendje a következő volt a zentai esatában:

Közép: Eugen savoyai herceg fővezér; Commercy herceg, Börner, Rabutin gróf, Reuss gróf, Röbel, Schlabrendorf tábornokok; Anhalt-Dessau gyalogság; szász. solari, brandenburgi gyalogság; 26 ágyú. — Jobbszárny: a) Heister gróf tábornok; Gronsfeld gróf, Schlick és Vitry tábornokok. Savoyai dragonyosok; Salm-, Metternich-, Heister-gyalogság; Caprara-, Gronsfeld-, brandenburgi vértetek; 12 ágyú. b) Truchsess báró, Salaburg gróf, Herberstein gróf, tábornokok. Sereni-, Glöckelsberg-dragonyosok; Darmstadt-vertések; Herberstein-, Heister-, Vitry-, Nehem-gyalogság. c) A szárny széle: Rabutin-dragonyosok; Baden- és Bayni-gyalogság; Hannover-vertések; 2 ágyú. — Balszárny: a) Starhemberg Guido gróf tábornok; Corbelli gróf, Hasslingen és Pfeffershofen tábornokok. Hohenzollern-, Pace-, Corbelli-, Neuburg-vertések; Starhemberg-, Mansfeld gyalogság; Styrum-dragonyosok; 10 ágyú. b) Vaudémont herceg, Lichtenstein herceg, Beust tábornokok. Pálffy-, Deutschemister-, Marsigli-, Lichtenstein-gyalogság; szász. lovasság; Dietrichstein-dragonyosok. A balszárny széle: 4 zászlóalj gyalogság; lovasság; 10 ágyú.

Összesen mintegy 65,000 főnyi császári és segély-csapatok állottak 135,000 törökkel szemben.

A csatarend felállítása a császári táborban teljes két órát vett igénybe.

Eugen herceg maga kezdte meg a csatát. Ágyútűz parancsolt a sáncokra és 3 dragonyoszedret személyesen vezényelt a kettős erőd ellen. Csata előtt azt mondta környezetének: „Bizom katonáimban, nincs köztük gyáva!” A centrum egyenesen a szekérvár ellen indult; a két szárny ekkor félkörben fogta körül a sáncokkal fedett török sereget.

Török részen vezérkedtek: a nagyvezér, Dsafer basa, Kaplan basa, Fasli basa, Misirlisade Ibrahim basa.

A törökök erősen ágyúztak a sáncokból, heves támadást intézve a császáriak ellen; de ezek helyt álltak. A nagyvezér visszahívta a tulparton levő spahikat. Ezek a tolongásban nem boldogulva, gyalog jöttek vissza a török tábor segítségére. Tökölly azt a tanácsot adta a tulparton levő szultánnak: rontassa el a hidat, hogy a török sereg élet-halálharcot legyen kénytelen vívni a császáriakkal; de II. Mustafa nem követte tanácsát.

A magas part alatt és a víz tükre közt 40—50 lépésnyi száraz földet vett észre a herceg. Ezen a keskeny földnyelven kerülte meg a sáncokat, oldalt támadván meg a török sereg jobb szárnyát.

A törökök ekkor a helyzet reménytelen voltát fölmervén, öldöklő kartács és puska tüzet zárták a császáriakra. De ezen kétségbeesett ellenállás dacára a gyalogság megmászta a sáncokat és mellvértet; melyek Eugen herceg későbbi jelentése szerint, oly magasak és erősek voltak, hogy alig értheti, hogyan tudott azokon felülkerekedni a katonaság. Most már az egész csatasorban, ember ember ellen, dühöngött a vörögző küzdelem. A dragonyosok és vértetek leugorva lovaikról, karddal rohantak a sáncokon keresztül, melyek csakhamar megteltek holtakkal és sebesültekkel. A törökök sehonnan mehetséget nem látva, a hidat iparkodtak elérni; de ezen menekvő utat elzárta a császáriak balszárnya, mely a szekérvárt és a benső sáncot elfoglalta, lehetetlenné tette az ellenség visszavonulását.

Most következtek a tömeges halál iszonyatos jelenetei. A törökök részint a hídról leszorítottak, részint önkénytelentek magukat a folyóba és ezenként merültek el a hullámokban. Még borzasztóbb volt ennél a part mentében kiontott vér fürdő. Csak a leboruló alkonyat vetett véget az általános öldöklésnek.

A szultán testőrségét leszámítva, az egész török gyalogság részt vett a csatában. Sajnos, hogy találkozott magyar ember is, ki a török táborban harcolt Magyarország felszabadítója ellen.

Este 22,000 török fekdűt halva a csatatéren és 10,000 lelte sírját a Tiszában. A vízben heverő hulla halmaz torlaszt képezett a folyó medrében. A bántási parton levő török lovasság vad futásnak eredt szerte szét. Maga a szultán Temesvárra menekült, visszahagyván minden kincsét és készleteit.

A halottak közt voltak: a nagyvezér, Dsafer basa, Misirlisade Ibrahim basa, Fasli basa, Baltasade Mohammed vezér: 13 beglerbeg; 3 turnadzsi basa; 20 alai basa; 30 aga. Diadalmi jelvények voltak: 7 lófark; 423 zászló; a szultán peeséje, melyet a nagyvezér folyton a nyakán viselt. Prédául esett a szultán sátora, az összes tüzérség, 80 ágyú, 3 orgona ágyú, sok málha muníció, szekér, ló, ökör, teve, 62 hajó és 72 hidával megrakott társzékér.

Több történetirő, jelesen Hammer, „Ozmán birodalom történetében“ fölemli, hogy a török sereg a zentai esatában elveszté 3 millió forintot tartalmazó hadi pénztárát, és a szultán 40,000 forintra becsült magán pénzét. Nem valószínű, hogy e pénz Eugen herceg kezeibe került volna; mert szeptember hó 15-én, tehát négy nappal a csata után, már pénzt kért Bécsből a csapatok számára. Ha a fentebbi nagy pénzüsség csakugyan visszamaradt a török táborban, akkor hihető, hogy azt a csatát követő éjjel Tökölly emberei vitték el magukkal. (L. Hayne kgl. preussische-Ingenieur: „Über die Kriegskunst der Türken“ Wien 1888. lap 376.)

A császáriak vesztesége volt: 430 halott, köztük 28 tiszt; 1500 sebesült, köztük 133 tiszt és 3533 drb ló. Az elesett lovak nagy száma a merész sáncostromban és a lovak szabadon bocsátásában leli magyarázatát. A vezérkarból megsebesültek: Heister gróf, Pfeffershofen és Vitry bárók; Reuss gróf, ki sebeibe belehalt.

Másnap reggel a huszárok, kik a csatában nem igen vettek részt, 600 horvát lovassal üldözőbe vették a futó ellenséget, sok prédát hozván magukkal. A szultán szeptember hó 12-én már Temesváron volt 2000 lovas kíséretében.

Eugen herceg 12-én hadijelentést tett Bécsbe, melyben elég szerényen, a hadsereg hősiességének tulajdoníthatja a diadal érdemét. Lipót császár közönsé sorokat intézett a hereghez, kiemelvén annak hadvezéri érdemeit. Külön elismerésben részesültek a szász és a brandenburgi csapatok. A császár a zentai győzelem emlékére érmet veretett.

Sokáig tartotta magát azon állítás, hogy Eugen herceg a zentai nagy nap reggelén külön futár által Bécsből ellenparancsot kapott volna: ne bocsátkozzék a törökökkel csatába. Ez a körülmény nincs bebiztosítva; de nem is valószínű, mert a herceg maga sem tudta előre: hol és mikor fog megmérkőzni az ellenséggel, annál kevésbé tudhatták azt a bécsi haditanácsban.

A mérőföldre szálló hullabűz lehetlenné tette a császári seregek további időzését; azért már szeptember hó 14-én O-Kanizsa tájára tették át táborukat. A szákmányul ejtett hadiszerek Péterváradra szállítottak, s a batárok szemmeltartása ráé őrségekre bízott. A haditanács az ellenség üldözését s a háborúnak ez évben való folytatását nem találta célszerűnek. Attól is lehetett tartani, hogy az ősi esők beálltával az utak járhatatlanok lesznek Bácskában és a Bánságban.

Eugen herceg tehát a Dunához vonult vissza hadaival. Szeptember hó 28-án, O-Kanizsától öt óra alatt érték a palicsi tóhoz; itt táborot ütöttek arecal a Tisza felé. Mivel erre is nagy hiány volt tüzelő fában, 29-én hét órai utban mentek Ludason és Szabadkán keresztül Mélykutig; hol a gyalogság egy kis tó körül s a lovasság a falu alatt foglalt állomást. Eugen herceg — ki időközben Szegeden járt — másnap elvezette seregét Almansón és Katymáron át a „vízben bővelkedő“ Rigicára. (Rectius Rikica = folyócska.) Október 1-én már Szántován volt. Itt megoszlott a főszereg; részint téli szállásaira, részint újabb hadjáratokra, Béreg, Kolluth, Batina, Eszék irányában Boszniába. (Vége köv.)

Dalok.

I.

Oly elfogult vagyok,
Ha szólnom kell veled,
Mint leckét nem tudó
Kis iskolás gyerek.

Pedig feladatom
A legdicsebb dolog:
Megnyerni egy szivet,
Melyért szivem dobog.

